

Betonemail gecorrigeerd

In Mebest 5 van vorig jaar plaatsten wij, bij het artikel over de restauratie van Zonnestraal, de receptuur voor betonemail. Of van beton - emaille, want dat is de juiste naam; zo lazen wij in een e-mail die Henk Visker van Visker Stucadoorsbedrijf uit Breda ons stuurde. Maar zijn reactie betrof niet zozeer de naam als wel de receptuur. Want die wijkt behoorlijk af van het recept dat hij hanteerde voor de duizenden m² beton - emaille die hij vanaf 1953 tot medio jaren zestig aanbracht in woningen, kazernes, sportcomplexen, kantoren en dergelijke in West-Brabant en het zuiden van Nederland. Hieronder een beknopte weergave van de opmerkingen die Visker plaatst bij de in het gepubliceerde recept omschreven samenstelling en verwerking.

Bij de omschrijving van de ondergrond vraagt Visker zich af welk soort cement er moet worden toegevoegd aan het scherpe zand; hoogoven, portland of witte cement? Hij merkt op dat niet slechts het zand, maar de eerst droog aangemaakte mortel met water moet worden aangemaakt. Bij de samenstelling van betonemail(le) noemden wij voor het aanmaakwater amirlopasta op 5 à 6 delen water. Visker merkt op dat voor een goede mengverhouding een juiste maatverdeling heel belangrijk is, en dat 5 à 6 dan te onnauwkeurig is.

Ten aanzien van onze beschrijving van het aanbrengen van de voorzetlaag lijkt het Visker dat met een deels nog zuigende ondergrond, 1 uur na het aanbrengen van de voorzetlaag bijna niet meer mogelijk is deze nog te bewerken dan wel met een blokkwast te bestrijken om de voorzetlaag nog gladder te krijgen.

Bij de beschrijving van het aanbrengen van de laatste laag gaven wij aan dat eerst het aanmaakwater in de emmer wordt gedaan, en dat dan de droge stof wordt toegevoegd. Volgens Visker moet de droge stof echter vooral gelijkmatig worden toegevoegd aan het aanmaakwater. Visker verbaast zich erover dat er twee lagen van een waterwerende mortel na droging zonder een hechtbrug op elkaar worden aangebracht. Hem is bekend dat over een waterwerende mortel nooit een tweede waterwerende laag mag worden aangebracht. Hij vraagt zich dan ook af hoe er een goede hechting tussen 2 lagen, te weten de voorzet- en eindlaag kan ontstaan. Zeker wanneer die - volgens de receptuur - zo glad mogelijk op elkaar moeten worden aangebracht. "Ik kan mij er nog iets bij voorstellen als deze 2 lagen nat in nat worden aangebracht, maar niet de volgende dag. Want dan is de eerste laag uitgehard en uitgedroogd", zo merkt hij op. Volgens hem was het verstandiger geweest in de natte voorzetlaag gedroogd rivier- of maaszand te strooien, om de hechting te optimaliseren.

Naast deze opmerkingen stuurde Visker ons ook het recept en applicatiewijze van weleer.

Ondergrond

Het metselwerk moet zijn opgetrokken uit een harde baksteen, waar een stuclaag van cementspecie een goede hechting op heeft. De stuclaag is opgebouwd uit 3 delen rivier- of maaszand en 1 deel portland cement. Na goed droog te hebben gemengd, water toevoegen totdat deze specie goed versmeerbaar is. Deze moet in een keer (homogeen) worden aangebracht in een laagdikte van 10 - 15 mm, met een houten of aluminium rei vlak afreien en schuren met een houten schuurblok. De inwendige hoeken niet insnijden maar met het houten schuurblok uitschuren. Het geheel lijkt op grof schuurpapier. Wanneer maar een gedeelte van de wand wordt afgewerkt met beton

- emaille, dan moet de cementspecie ondergrond te zijn doorgezet tot 10 cm. in het bovengelegen muurvlak. Dit om zuiging naar boven tegen te gaan. De topafwerking van het bovengelegen muurvlak, bij de aansluiting aan de beton - emaille afwerken.

Beton - emaille

De ideale omgevingstemperatuur is 10 tot 15°C, en tocht moet worden voorkomen. Bij een te snelle droging, de beton - emaille bevochtigen door middel van een nevelspuit. Indien nodig wordt dit een of meerdere malen herhaald.

Tussenlaag 'killer'

Na droging van de aangebrachte cementspecieondergrond, wordt met een blokkwast een voorstrijk (toen 'killer' genoemd) aangebracht. Hierdoor wordt de ondergrond zuigingvrij gemaakt, als de killer droog is besprenkelt men met water de ondergrond. Parelt het water van de ondergrond af, dan is dat het teken dat deze zuigingvrij is.

Beton - emaille is;

- witte cement, bij voorkeur Aalborg of Dijckerhoff;
- pasta (naar eigen en geheim recept, echter met de volgende 3 functies: dat de aangebrachte massa op dikte blijft staan, sneller verhard en harder wordt, en voor de glans);
- bij een kleur maakt men gebruik van aardverven;
- en een afwerklaag.

De samenstelling is; 5 delen schoon water, 1 deel pasta, benodigde kleurstof (aardverven). Dit goed doorroeren en hier wordt al roerend 10 delen witte cement aan toegevoegd.

Aanbrengen

Beton - emaille wordt aangebracht met een blokkwast. Eerst wordt de ondergrond licht ingesmeerd zodat alle poriën gevuld zijn, dan wordt de beton - emaille gelijkmatig opgezet in een laag dikte van 2 tot 4 mm. De structuur kan worden aangebracht door middel van een tamponneerborstel, kokosstoffer, ronde kwast of rubberkam. Men kan aan de aangebrachte beton - emaille ook meerdere kleuren met behulp van een spatmolen toevoegen.

Afwerken

Na droging wordt de beton - emaille afgelakt. Tot begin jaren vijftig met een cellulose lak, nadien met een water gedragen lak.

Beton - emaille dient altijd te worden afgelakt.

Op de toppen van de structuur van de beton - emaille kan men ook goud of zilver aanbrengen.

"Met dit recept loop je absoluut geen risico op hechtingsproblemen. En dat durf ik van dat andere recept niet te zeggen", aldus Henk Visker. Of zijn bedenkingen tegen het door ons in Mebest 5 geplaatste recept terecht zijn, zal de toekomst moeten leren. Wij prijzen ons ieder geval wel gelukkig met lezers die met ons meedenken en oude en beproefde technieken niet verloren willen laten gaan.

Advertentie